

5 kwietnia 1930 r.

URZĄD PATENTOWY

B431,9/22

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

OPIS PATENTOWY

B431,9/22

Nr 1377.

Kl. 42 a 1.

Spezial-Werkzeugfabrik Calw G. m. b. H.
(Calw, Niemcy).

Cyrkiel.

Zgłoszono 25 listopada 1919 r.

Udzielono 13 stycznia 1925 r.

Niniejszy wynalazek dotyczy wszelkiego rodzaju cyrkli, a przeważnie używanych np. przez rozmaitych rzemieślników, jako cyrkli śpiczastych, cyrkli chwytnych i t. p. Wynalazek odnosi się do nowego rodzaju urządzeń do umocowania, względnie do ustawiania nóżek.

Stałe ustawienie nóżek nie mogło być dotychczas wykonane na dłuższy czas, nie były one bowiem dostatecznie mocno przytwierdzane, mogły zmieniać swoje położenie, albo z biegiem czasu rozluźniały się. Wady te zostały przez niniejszy wynalazek w ten sposób usunięte, że głowica nóżek posiada wspólne wyżłobienie stożkowe, w którym zapomocą śrubki zostaje wciągnięty klin naciskowy. Wystarczy lekki obrót śrubki dla osiągnięcia pewnego umocowa-

nia nóżek i odwrotnie, obracanie w odwrotnym kierunku wystarcza do rozluźnienia.

Pałak, tworzący główkę cyrkla, jest umieszczony w kierownicy, która zapomocą odpowiednich palców połączona jest z nóżkami cyrkla. W ten sposób przy otwieraniu nóżek cyrkla kierownica wraz z głowicą są stale w odpowiednim położeniu.

Następnie wynalazek dotyczy nowego przyrządu do dokładnego ustawienia jednej nóżki, który w najprostszy sposób umożliwia nie tylko wyjątkowo dokładne ustawienie odpowiedniego ostrza, ale również automatyczne zatrzymanie. Osiąga się to w ten sposób, że ustawialne ostrze przy mocowanie jest na swojej nóżce obracalnie i może być ustawiane zapomocą znanej śrubki, np. o kształcie ślimaka lub też śruby

mikrometrowej, która wchodzi do górnego końca nagwintowanego ostrza. Przez wybór ślimaka lub t. p. do przesuwania nóżki osiąga się samohamowanie tak, że każdorazowe przestawienie pozostaje automatyczne i pewne.

Przedmiot niniejszego wynalazku jest wyjaśniony na rysunku w przykładzie formy wykonania.

Fig. 1 wskazuje cyrkiel w widoku z przodu. Fig. 2 i 3 wyjaśniają w przekrojach pionowych urządzenie do przymocowania nóżek, a fig. 4 i 5 wskazują widok z góry na przekrój pionowy przyrządu do ustawienia ostrza.

Cyrkiel składa się z dwóch nóżek *a* i *b*, mogących się obracać około sworznia *c*, przyczem jedna nóżka *a* zaopatrzona jest bezpośrednio w ostrze *d*, podczas gdy drugie ostrze *e* znajduje się w specjalnem ramieniu *f*, obracalnem około czopa *g* u nóżki *f*.

Dla umocowania nóżek *a* i *b* obie, mogące się obracać, główce *h* zaopatrzone są na obwodzie we wspólny stożkowaty żłobek *i*, w który wchodzi odpowiedni stożkowaty klin *k*, umieszczony ruchomo w kierunku promienia w oprawie *l* cyrkla. Przez tę oprawę *l* przechodzi śruba *m*, ukształtowana w postaci rączki, i przylega do naciskowego klina *k*. Przy stałym obrocie śruba ta wciska klin w żłobek *i*, przez co osiąga się bezwzględnie pewne ustawienie nóżek *a* i *b*. Ponad oprawką, względnie pałąkiem jest przesunięta kierownica *s*, do której przymocowane są luźno dwa palce *t*, połączone również z nóżkami cyrkla.

Do przesuwania ramienia *f* z ostrzem *e* przewidziane jest dokładne urządzenie do ustawiania, składające się ze śruby *n*, np. w formie ślimaka lub śruby mikrometrowej, która jest umieszczona w łożysku *o* obracalnie w stosunku do nóżki *b*. Śruba *n* za-

czepia o odpowiednie zazębienie *p*, które się znajduje w końcu ramienia *f* i wykonane jest tylko jednostronnie, jak wskazuje fig. 5, przez co dokładne urządzenie do ustawiania może być bez trudności zdjęte po rozluźnieniu śruby *q*, zapomocą której łożysko *o* jest złączone z nóżką *b*. Przez obracanie śruby *n* zapomocą jej główicy *r* można niezwłocznie podjąć ostateczne ustawienie.

Zastrzeżenia patentowe.

1. Cyrkiel, znamieny tem, że w celu ustawienia nóżek (*a* i *b*) ich główce (*h*) posiadają wspólne klinowate wyżłobienie (*i*), w które wchodzi odpowiedni klin (*k*), wciśnięty zapomocą małej śrubki (*m*).
2. Wykonanie cyrkla według zastrz. 1, znamienne tem, że ostrze (*e*) jednej nóżki (*b*) jest obracalnie przymocowane na niej i że może być ustawiane zapomocą samohamującej śruby (*n*), która wchodzi do odpowiednio nagwintowanego ostrza.
3. Wykonanie cyrkla według zastrz. 1 i 2, znamienne tem, że gwint (*p*) jest wykonany połowicznie, a mianowicie na stronie przylegającej do ostrza.
4. Wykonanie cyrkla według zastrz. 1—3, znamienne tem, że główca (*r*) cyrkla zaopatrzona jest w urządzenie, wywołujące ustawienie cyrkla w położenie pośrednie.
5. Wykonanie cyrkla według zastrz. 1—4, znamienne tem, że kierownica (*s*) składa się z przesuwalnej oprawki, która przechodzi przez główce nóżek i jest z nimi połączona zapomocą odpowiednich palców.

Spezial-Werkzeugfabrik

Calw G. m. b. H.

Zastępca: M. Brokman,
rzecznik patentowy.

Fig. 1.

